

Strasbourg, 5.2.2013
COM(2013) 42 final

2013/0023 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK

{SWD(2013) 19 final}
{SWD(2013) 20 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Üldine taust

Euro ja muude vääringute võltsimine on endiselt probleemiks kogu Euroopa Liidus. Äärmiselt oluline on tagada kodanike, ettevõtjate ja finantsasutuste usaldus pangatähtede ja müntide ehtsuse vastu. Võltsimise tagajärjel saavad kodanikud ja ettevõtjad kahju, mida neile ei hüvitata isegi juhul, kui nad on saanud võltsraha heauskselt. See asjaolu vähendab valmisolekut ka pangatähti ja münte vastu võtta.

Erilist muret tekitab meis euro tähtsuse tõttu eurode võltsimine. Euro on 17 euroala liikmesriigi ühisraha, mida kasutab 330 miljonit seal elavat inimest. Seda kasutatakse suurel määral ka rahvusvaheliste kaubandustehingute puhul ja see on oluline reservvääring kolmandatele riikidele. Maailmas ringlevate euro pangatähtede koguväärtus, mis oli 2013. aasta jaanuaris peaaegu 913 miljardit eurot, on umbes sama, mis ringluses olevate Ameerika Ühendriikide dollari pangatähtede oma. Umbes veerand sellest ringleb väljaspool euroala, eelkõige naaberpiirkondades¹. Tänapäeval on euro tähtsuselt teine rahvusvaheline vääring maailmas.

Euro on jätkuvalt raha võltsimisega tegeleva organiseeritud kuritegevuse sihtmärk. Eurode võltsimine on tekitanud alates selle kasutuselevõtmisest 2002. aastal kahju vähemalt 500 miljoni euro ulatuses. Euroopa Keskpanka (EKP) andmed näitavad, et võltsitud pangatähtede arv oli suurim aastatel 2009–2010 ning 2011. aasta teisel poolel² ja 2012. aasta teisel poolel³. EKP märgib kättesaadud võltsitud raha summa 11,6 % suurenemist 2012. aasta teisel poolel võrreldes eelmiste kuudega. Euroopa tehnika- ja teaduskeskuse (ETTK) 2011. aasta aruandes⁴ juhitakse tähelepanu pidevale uute võltsitud euromüntide liikide avastamisele ja täiuslikult järeletehtud euromüntide arvu järsule kasvule. Europol on seisukohal, et kuritegevuse taseme puhul võib täheldada pikaajalist kasvutrendi ning märgib, et kuritegevus on püsiv oht⁵. Europoli hinnangut kinnitavad hiljutised ulatuslikud võltsitud euro pangatähtede ja müntide konfiskeerimised ja igal aastal suletavad ebaseaduslikud trükikojad ja rahapajad⁶.

Asjade selline areng näitab, et praeguste võltsimisvastaste meetmetega ei ole saavutatud vajalikku tõkestavat mõju ja seega on vaja parandada võltsimise vastast kaitset. Eelkõige on olulised erinevused liikmesriikide peamiste võltsimise vormide, s.o võltsraha valmistamise ja levitamise eest kohaldatavate sanktsioonide vahel⁷. Kui võltsimise eest ette nähtud maksimumkaristuse miinimumtase ühtlustati 2000. aastal kaheksa aastase vangistuse tasemel,

¹ Vt Euroopa Keskpank (EKP), <http://www.ecb.int/press/key/date/2013/html/sp130110.en.html>.

² EKP 2011. aasta aruanne.

³ EKP 10. jaanuari 2013. aasta pressiteade, http://www.ecb.int/press/pr/date/2013/html/pr130110_2.en.html.

⁴ Euromüntide kaitse 2011. aastal. Olukord euromüntide võltsimise valdkonnas ja Euroopa tehnika- ja teaduskeskuse (ETTK) tegevus komisjoni 29. oktoobri 2004. aasta otsuse K(2004) 4290 artikli 4 alusel.

⁵ Europoli 2011. aasta organiseeritud kuritegevuse ohtude hinnang (OCTA 2011).

⁶ Vt näiteks Europoli pressiteated 13. detsember 2011, 15. ja 29. juuni 2012, 13. august 2012, 9. detsember 2012, https://www.europol.europa.eu/latest_press_releases.

⁷ Saksamaa keskpanga mõjuhinnangu 6. lisa, liikmesriikides 2011. aasta aprillis kehtinud sanktsioonide tabel.

siis on olukord karistuste miinimumtasemega erinev. Mõnes liikmesriigis ei ole kehtestatud miinimumkaristusi või näevad õigussätted ette üksnes trahve, samal ajal, kui mõnes muus liikmesriigis on miinimumkaristuseks isegi kümne aastane vangistus. Need erinevused takistavad korrakaitse- ja kohtuasutuste piiriülest koostööd⁸. Veelgi enam, Euroopa võltsimise vastu võitlemise eksperdirühma uuringu⁹ raames kogutud andmed osutavad, et viimase üheksa aasta jooksul on neis liikmesriikides, kus ei ole kehtestatud miinimumkaristusi sularaha võltsimise eest, või kus maksimumkaristuseks on trahv, avastatud ebaseaduslike trükikodade suur arv viitab, et raha võltsijad valivad tegutsemiseks väiksemate karistustega riigid. Peale selle tekitab praegune võltsitud raha levitamise eest ette nähtud karistuste miinimum- ja maksimumtaseme puudumine suure ohu, et Euroopa Liidus levitataks kolmandates riikides võltsitud pangatähti, mida näitab kolmandates riikides (näiteks Colombias ja Peruu) suletud trükikodade suur arv ja seoses sellega konfiskeeritud suured summad võltsitud eurosid ja muid vääringuid, mis olid valmis ekspordiks Euroopa Liitu või seal levitamiseks. Seega saab järeldada, et praegune karistusmäärade erinevuse ulatus liikmesriigiti võib mõjuda negatiivselt euro ja muude vääringute kaitsele võltsimise eest kriminaalõiguslike vahenditega.

Karistuste praegune tase on üks ebapiisava tõkestava mõju ja sularaha ebaühtlase kaitse põhjuseid Euroopa Liidu eri osades. Kriminaalkaristuste maksimumtase on üks vahend, mida prokurörid ja kohtunikud kasutavad süüteo toimepanijale karistuse määramiseks, kuid ilma miinimumtasemeta ei ole see täielik. Kuna maksimumkaristuse miinimummäär määratakse tegelikkuses harva, võib pidada miinimumkaristuse tõkestavat mõju suuremaks ja selle praktilist väärtust euro kaitsel kõrgeks. Teadmine võimalikest karistustest hoiab tegutsemast neid, kel on kiusatus eurosid järele teha; erinevus trahvi ja teatava miinimumajalise vanglakaristuse vahel on ilmne. Seega aitavad miinimumkaristused luua kogu ELi hõlmavat euro kaitse süsteemi.

Euro on Euroopa Liidus loodud majandus- ja rahaliidu ühine vääring. Seega on see tõeline Euroopa ühine hüve, mida tuleks ühtselt kaitsta kogu Euroopa Liidus, eelkõige sätestades karistuste miinimumtaseme tõsiste raha võltsimise ja võltsitud raha levitamise juhtude puhuks.

Euroopa Liit ja liikmesriigid peaksid tagama euro igakülgse kaitse ja võitlema ühiselt euro vastu suunatud süütegude vastu. Vastavalt rahvusvahelises rahavõltsimise vastu võitlemise konventsioonile (edaspidi „Genfi konventsioon”)¹⁰ ja selle artiklis 5 sätestatud muude vääringute mittediskrimineerimise põhimõttele on euro tugevamast kaitsest kasu kõigile vääringutele.

1.2. Õiguslik taust

1.2.1. Kriminaalõigus

Genfi konventsioonis on sätestatud eeskirjad tagamaks, et raha võltsimise eest saaks määrata rangeid kriminaal- ja muid karistusi. Samuti sisaldab see jurisdiktsiooni ja koostööd

⁸ Vt mõjuhinna punkti 3.2.1.3 ning selle 3. lisa.

⁹ Uuring keskendus 15 liikmesriigile: Bulgaaria, Hispaania, Itaalia, Kreeka, Läti, Madalmaad, Poola, Portugal, Prantsusmaa, Rootsi, Rumeenia, Saksamaa, Soome, Taani ja Ungari.

¹⁰ Nr 2623, lk 372. Rahvasteliidu lepingute seeria 1931. Konventsiooni on ratifitseerinud 26 ELi liikmesriiki. Malta ei ole (veel) ratifitseerinud.

reguleerivaid eeskirju. Pärast 20. aprillil 1929 kokkulepitud Genfi konventsiooni ratifitseerimist on toimunud riiklike rahavõltsimise vastaste õigusaktide teatav ühildamine.

Nõukogu raamotsuse 2000/383/JSK (võltsimisvastase kaitse tugevdamiseks kriminaal- ja muude sanktsioonide abil seoses euro kasutuselevõtmisega)¹¹ eesmärk on täiendada Euroopa Liidu territooriumil Genfi 1929. aasta konventsiooni sätteid. Selles on nimetatud teod, mida tuleb lugeda karistatavateks otsese võltsimise kõrval, näiteks levitamine. Raamotsuses nõutakse kõnealuste rikkumiste eest tulemuslikke, proportsionaalseid ja tõkestava mõjuga karistusi. Lisaks sisaldab raamotsus sätteid jurisdiktsiooni ja juriidiliste isikute vastutuse kohta. Raamotsust muudeti nõukogu 6. detsembri 2001. aasta raamotsusega 2001/888/JSK,¹² millega võeti varasemate süüdimõistvate kohtuotsuste tunnustamise eesmärgil kasutusele karistuste vastastikuse tunnustamise säte.

Liikmesriike kohustati võtma nõukogu raamotsus 2000/383/JSK üle 29. maiks 2001 ja raamotsus 2001/888/JSK 31. detsembriks 2002. Komisjon on hinnanud nimetatud raamotsuste rakendamist kolmes aruandes¹³. Vaatamata ELi õigustiku arengule kõnealuses valdkonnas on ilmnunud teatavad puudujäägid. Ehkki kõigil liikmesriigid, teatavate eranditega, on rakendanud raamotsust õigesti, on nad võtnud vastu erinevaid eeskirju, millest tulenevad sageli erinevad kaitse tasemed ja tavad nende õigussüsteemides.

1.2.2. Täiendavad liidu sätted selles valdkonnas

Raamotsus on osa mitmekülgsest õigusraamistikust, mis hõlmab ka haldus- ja koolitusmeetmeid:

- Nõukogu 3. mai 1998. aasta määrus (EÜ) nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta¹⁴. Selles kohustatakse euroala liikmesriike tagama piisavad sanktsioonid euro pangatähtede ja müntide järeletegemise ja võltsimise eest;
- Nõukogu määrus (EÜ) nr 1338/2001, 28. juuni 2001, milles sätestatakse euro võltsimise takistamiseks vajalikud meetmed,¹⁵ täiendatud nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrusega nr 44/2009¹⁶. See reguleerib euro pangatähtede ja müntide käibelelaskmise viisi, et kaitsta neid võltsimise eest. Lisaks käsitletakse selles selliseid küsimusi nagu tehnilise ja statistilise teabe kogumine ja kättesaadavus võltsitud pangatähtede ja müntide kohta, võltsitud pangatähtede ja müntide ülevaatamine siseriiklikes analüüsikeskustes, krediidasutuste kohustused ning teabe tsentraliseerimine riiklikul tasandil. Nõukogu 28. juuni 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 1339/2001¹⁷ laiendati määruse (EÜ) nr 1338/2001 mõju ka nendele liikmesriikidele, kes ei ole eurot ühisrahana kasutusele võtnud;

¹¹ EÜT L 140, 14. juuni 2000, lk 1.

¹² EÜT L 329, 14. detsember 2001, lk 3.

¹³ Esimene aruanne võeti vastu 2001. aasta detsembris, KOM(2001) 771 (lõplik); teine 2003. aasta septembris, KOM(2003) 532 (lõplik); kolmas 2007. aasta septembris, KOM(2007) 524 (lõplik).

¹⁴ EÜT L 139, 11.5.1998, lk 1.

¹⁵ EÜT L 181, 4.7.2001, lk 6.

¹⁶ ELT L 17, 22.1.2009, lk 1.

¹⁷ EÜT L 181, 4.7.2001, lk 11.

- Euroopa Keskpannga otsus, 16. september 2010, euro pangatähtede ehtsuse ja ringluskõlblikkuse kontrolli ning taasringluse kohta (EKP/2010/14)¹⁸;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1210/2010, 15. detsember 2010, euromüntide autentimise ja ringlusse kõlbmatute euromüntide käitlemise kohta¹⁹;
- Nõukogu määrus (EÜ) nr 2182/2004, 6. detsember 2004, euro müntidega sarnanevate medalite ja märkide kohta,²⁰ muudetud nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrusega (EÜ) nr 46/2009²¹;
- Nõukogu otsus 2005/511/JSK, 12. juuli 2005, euro kaitsmise kohta võltsimise eest määrates Europoli eurode võltsimise vastu võitlemise keskasutuseks²²;
- Nõukogu otsus 2002/187/JSK, 28. veebruar 2002, millega moodustatakse Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu,²³ stimuleerides ja parandades liikmesriikide pädevate kohtuasutuste koostööd ja tegevuse kooskõlastamist ka euro võltsimise valdkonnas;
- Liidu programmi Pericles raames, mis loodi nõukogu 17. detsembri 2001. aasta otsusega 2001/923/EÜ,²⁴ rahastatakse sihtotstarbelisi õiguskaitsetöötajate vahetus-, abi- ja koolitusmeetmeid eesmärgiga sõlmida tihedamad ametialased sidemed tõhusamaks võitlemiseks euro võltsimise vastu.

2. HUVITATUD ISIKUTEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

2.1. Konsulteerimine huvitatud isikutega

Komisjon on pidanud spetsialistidest huvirühmadega sagedasi konsultatsioone.

Konsulteerimine sidusrühmadega algas 10. novembril 2011 toimunud euro võltsimise vastu võitlemise eksperdirühma²⁵ (edaspidi EVVE) 58. koosolekul ja on jätkunud EVVE järgnevatel koosolekutel. Ekspertide ja spetsialistidega²⁶ konsulteeriti täiendavalt Haagi konverentsil, mis toimus 23.–25. novembril 2011. 20. detsembril 2011 saadeti liikmesriikidele küsimustik raamotsuse rakendamise kohta. 14. märtsil 2012 toimunud EVVE 59. koosolekul ja 13. juunil 2012 toimunud 60. koosolekul arutati küsimustiku tulemusi ja võimalikke tulevikusuundi. Selles

¹⁸ ELT L 267, 9.10.2010, lk 1.

¹⁹ ELT L 339, 22.12.2010, lk 1.

²⁰ ELT L 373, 21.12.2004, lk 1.

²¹ ELT L 17, 22.1.2009, lk 5.

²² ELT L 185, 17.7.2005, lk 35.

²³ EÜT L 63, 6.3.2002, lk 1.

²⁴ EÜT L 339, 21.12.2001, lk 50. Vt programmi täienduse kohta „Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega luuakse vahetus-, abi- ja koolitusprogramm euro kaitsmiseks võltsimise eest” (KOM(2011) 0913 (lõplik)).

²⁵ EVVE moodustamine on sätestatud määruses (EÜ) nr 1338/2001 ning selle koosseisu kuuluvad liikmesriikide, Euroopa keskpanga, Europoli ja OLAFi/ETTK eksperdid.

²⁶ Õiguskaitseorganite, kohtute, keskpankade ja rahapajade esindajad.

protsessis osalesid nii EKP kui ka Europol ning andsid oma panuse, sh otse komisjonile.

Konsultatsioonidest võib järeldada, et sidusrühmad peavad vajalikuks lisada euro ja muude vääringute kaitsele väärtust kriminaalõiguslike meetmetega. Saadi kaks konkreetset kriminaalõiguslike menetluste täiustamissetepanekut: ettepanek ühtlustada uurimisvõtteid, nagu kontrollialuste saadetiste ja politseiagentide kasutamine; ning ettepanek juurutada sätted, mis kohustavad kohtuasutusi edastama kättesaadud võltsitud sularaha näidised tehnilise analüüsi jaoks, et tuvastada täiendavaid käibes olevaid võltsinguid.

EKP avaldas suurt toetust kriminaalõigusliku raamistiku tugevdamisele, eelkõige karistuste karmistamisele ja ühtlustamisele, sh standardsete miinimumkaristuste kehtestamisele.

2.2. Mõju hindamine

Komisjon viis läbi erinevate poliitiliste valikute mõju hindamise, võttes arvesse konsultatsioone huvitatud isikutega. Mõjuhinnangus jõuti võimalikke variante võttes arvesse järeldusele, et eelistatud oleks järgmine lahendus:

- nõukogu raamotsuse 2000/383/JSK peamiste sätete säilitamine uues ettepanekus väikeste muudatustega, võttes arvesse Lissaboni lepingut;
- karistussätete muutmine, kehtestades võltsitud sularaha valmistamise ja levitamise eest miinimumkaristusena kuuekuuse vanglakaristuse ning levitamise eest maksimumkaristusena vähemalt kaheksa-aastase vanglakaristuse;
- uute sätete lisamine, mis kohustaks liikmesriike tagama teatavate uurimisvahendite kasutamise võimaluse;
- uue sätte lisamine, mis kohustaks liikmesriike tagama, et siseriiklikud analüüsikeskused ja siseriiklikud müntide analüüsi keskused saaksid analüüsida võltsitud eurosid ka kohtumenetluste käigus, et oleks võimalik tuvastada täiendavaid võltsinguid.

3. ETTEPANEKU ÕIGUSLIK KÜLG

3.1. Õiguslik alus

ELi pädevus kehtestada „miinimumeeskirjad kuritegude ja karistuste määratlemiseks eriti ohtlike piiriülese mõõtmega kuriteoliikide puhul tulenevalt nende kuritegude olemusest või mõjust või erivajadusest võidelda nende vastu ühistel alustel” on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1.

Maksevahendite võltsimist kui sellist on selgesõnaliselt nimetatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõikes 1 eriti ohtlikuks kuriteoks.

3.2. Subsidiaarsus, proportsionaalsus ja põhiõiguste austamine

ELi tasandi meedet peetakse vajalikuks järgmistel põhjustel.

Euro võltsimine on liidu ja tema kodanike, ettevõtjate ja finantsasutuste jaoks tõeline probleem. Asjaolu, et euro on euroala ühisvääring tähendab, et euro võltsimist tuleb

vältimatult lugeda sama kahjulikuks kogu euroalal, sõltumata sellest, kus see toimub. Selle üleeuroopalise mõõtmega tuleb võidelda võltsimise vastu ühtmoodi ning kurjategijad peavad saama samaväärsed karistused, sõltumata sellest, millises Euroopa Liidu osas kuritegu toime pandi.

Euro konkreetne positsioon – Euroopa Liidu loodud majandus- ja rahaliidu ühisväering ja seega tõeline Euroopa hüve – nõuab tema kaitsmise tagamist ELi tasandil. See on koguni „liidukesksem” kui valdkonnad, milles tuleb liikmesriikide õigusaktid liidu omadega vastavusse viia.

Ainult EL on pädev töötama välja siduvad õigusaktid, mis kehtivad kõigis liikmesriikides, ja loomaa seeläbi õigusraamistiku, mis aitab üle saada praeguse olukorra nõrkustest.

Vastavalt Genfi konventsiooni artiklile 5 määratakse nii kodumaise väeringuga kui ka välisväeringuga seotud rikkumiste eest samas suurusjärgus karistused. Seega tuleks euro tõhustatud kaitset laiendada kõigile väeringutele.

Ettepaneku kohased karistused on proportsionaalsed kuritegude raskuse ning euro ja muude väeringute võltsimise märkimisväärse mõjuga kodanikele ja ettevõtjatele. Need on kooskõlas enamiku liikmesriikide õiguses kehtivate karistustega. Kuna paljudes liikmesriikides on miinimumkaristuste mõiste juba olemas, on asjakohane ja järjekindel kasutada seda ka liidu tasandil. Tagamaks, et karistuste rangus ei oleks kuriteo suhtes ebaproportsionaalne, on väiksemate võltsitud rahasummade puhuks tehtud ettepanek luua erilised kaitsemehhanismid, s.o üks künnis, millest allpool saab kohaldada väiksemat vanglakaristust, ja teine, millest allpool saab kohaldada ka trahvi, v.a juhud, kui on tegemist eriti raskendavate asjaoludega. Näiteks kui võltsitud raha avastamise asjaolud viitavad selgesti, et valmistati või pidi valmistatama palju suuremaid summasid. Valitavad künnised peavad olema piisavalt kõrged, et võtta arvesse vähemtähtsaid juhtumeid, kuid samal ajal piisavalt madalad, et tagada karistuse tõkestav mõju ning võtta arvesse pangatähtede ja müntide ehtsuse tähtsust ning kodanike usalduse olulisust raha vastu.

Käesolevas direktiivis nõutakse liikmesriikidelt, et nad tagaksid, et nende siseriiklikus õiguses sätestatud karistuste suurusjärgud ei oleks väiksemad kui need, mis on ette nähtud artiklis 5 ettenähtud. Siiski jäävad karistuste määramisel ja täideviimisel jõusse liikmesriikide kriminaalõiguse üldeeskirjad ja üldpõhimõtted vastavalt iga üksikjuhtumi konkreetsetele asjaoludele. See hõlmab karistuste kohaldamise üldisi eeskirju alaealiste suhtes süüteo katse puhul, süüteo üksnes abistava osalemise puhul või juhul, kui õigusrikkujate aitab kaasa raskete kuritegude avastamisele või ennetamisele. Karistuste täitmisele pööramise suhtes kohaldatakse ka edaspidi üldisi põhimõtteid, nagu tingimisi vangistus, alternatiivid vangistusele (elektrooniline seire) või ennetähtaegne vabastamine. Kohus kasutab üksikjuhtude puhul oma äranägemist, võttes arvesse raskendavaid ja kergendavaid asjaolusid kehtiva õigusraamistiku raames.

Kõiki kriminaalõiguslike meetmete ettepanekuid hinnati põhjalikult ja need koostati, võttes arvesse nende võimalikku mõju põhiõiguste kaitsele.

Käesoleva ettepanekuga piiratakse järgmiseid Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta”) sisalduvaid õigusi ja põhimõtteid: õigus vabadusele ja perekonnaelule (süüdimõistetud õigusrikkujate võimaliku vangistamise korral), õigus teha tööd ja ettevõtlusvabadus (süüdimõistetud õigusrikkujate võimaliku diskvalifitseerimise korral), õigus omandile (õigusrikkumisi toime pannud ettevõtete võimaliku sulgemise korral),

süütegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõte (sest esitatud on süütegude määratlused ja karistuste ulatused) ning mitmekordse kohtumõistmise keeld (võimaliku koosmõju tõttu haldusmenetluste raames määratavate karistustega). Sellised piirangud on õigustatud, sest need teenivad liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvaid eesmärgi (vt harta artikli 52 lõige 1) ja need on eelkõige vajalikud euro ja muude vääringute kaitseks võetavate tõhusate ja tõkestavate meetmete kehtestamiseks. Nende meetmete puhul tagatakse hoolega, et need ei läheks eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale ja oleksid seega proportsionaalsed. Eelkõige on õigusaktis endas sätestatud sõnaselged kaitsemehhanismid, mille raames on määratletud õigus võtta tulemuslikke parandusmeetmeid ja õigus õiglasele kohtumõistmisele, sh õigus kaitsele, mis tagavad riiklikes kohtutes tulemusliku õiguskaitse samaväärse taseme. Taotletavad karistused on proportsionaalsed toimepandud süütegudega.

3.3. Vahendi valik

Direktiiv on sobiv vahend kriminaalõiguslike sätete kehtestamiseks Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 83 lõike 1 alusel.

3.4. Erisätted

Artikkel 1: Reguleerimisese. Selles artiklis sätestatakse ettepaneku eesmärk ja reguleerimisala.

Artikkel 2: Mõisted. Selles artiklis sätestatakse läbivalt kogu õigusaktis kasutatavad mõisted.

Artikkel 3: Õigusrikkumised. Selles artiklis määratletakse peamised süüteod, mida liikmesriigid peavad kuritegudena käsutama, ja selgitatakse, millistel juhtudel need kuuluvad direktiivi reguleerimisalasse.

Artikkel 4: Süüteo toimepanemisele kihutamine ja kaasaaitamine ning süüteokatse. Seda artiklit kohaldatakse kõigi eespool nimetatud süütegude suhtes ning sellega kohustatakse liikmesriike käsutama oma õiguses kuriteona ka selliste tegude ettevalmistamist ja nende toimepanemises osalemist. Enamiku süütegude puhul nähakse ette kriminaalvastutus ka süüteokatse eest.

Artikkel 5: Karistused. Seda artiklit kohaldatakse kõigi artiklis 3 ja 4 nimetatud süütegude suhtes. Selles nõutakse liikmesriikidelt tulemuslike, proportsionaalsete ja tõkestavate karistuste kohaldamist kooskõlas Euroopa Kohtu praktikaga. Raskemate sularaha võltsimise ja võltsitud sularaha levitamise juhtumite puhul on füüsilistele isikutele sätestatud vanglakaristus vähemalt kuuest kuust kaheksa aastani. Raamotsuses 2000/383/JSK on sularaha võltsimise eest juba ette nähtud kaheksa aasta pikkune minimaalne kõrgeim karistusmäär.

Artiklid 6 ja 7: Juriidiliste isikute vastutus ja neile ettenähtavad sanktsioonid. Seda artiklit kohaldatakse kõigi artiklis 3 ja 4 nimetatud kuritegude suhtes. Neis nõutakse, et liikmesriigid tagaksid juriidiliste isikute vastutuse, välistades selle alternatiivsuse füüsiliste isikute vastutusele, ning kohaldaksid juriidiliste isikute suhtes tulemuslikke, proportsionaalseid ja tõkestavaid sanktsioone. Lisaks antakse neis ülevaade võimalikest sanktsioonidest.

Artikkel 8: Jurisdiktsioon. See artikkel põhineb territoriaalsuspõhimõttel ja isikupõhimõttel. Seda artiklit kohaldatakse kõigi artiklis 3 ja 4 nimetatud kuritegude suhtes. Selles nõutakse kohtuasutuste pädevust alata sularaha võltsimisega seotud juhtumite puhul uurimisi, määrata karistusi ja teha otsuseid. Selles kohustatakse liikmesriike, kelle vääring on euro,

rakendama teatavatel juhtudel euro võltsimisega seotud kuritegude puhul universaalset kohtualluvust. Paralleelsete menetluste puhul nõutakse nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsuses 2009/948/JSK²⁷ (kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetluses) pädevate asutuste tihedamat koostööd. Vastavalt nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsusele 2002/187/JSK tuleb Eurojusti liikmesriigi siseriikliku liiget teavitada kõigist juhtumitest, mille puhul on tekkinud või võib tekkida kohtualluvuse konflikt. Peale selle nõutakse käesoleva direktiivi artiklis 8, et liikmesriigid keskendaksid kriminaalmenetlused ühte liikmesriiki, v.a juhul, kui see ei ole kohane.

Artikkel 9: Uurimisvahendid. Artikli eesmärk on tagada võimalus kasutada siseriiklikes organiseeritud kuritegevust ja muid raskeid kuritegusid käsitlevates õigusaktides ette nähtud uurimisvahendeid ka sularaha võltsimise puhul.

Artikkel 10: Kohustus edastada võltsitud euro pangatähed ja mündid analüüsiks ja võltsingute tuvastamiseks. Artiklis nõutakse, et liikmesriigid tagaksid, et siseriiklikud analüüsikeskused ja siseriiklikud müntide analüüsi keskused saaksid analüüsida võltsitud eurosid ka kohtumenetluste käigus, et oleks võimalik tuvastada täiendavaid võltsinguid.

Artikkel 11: Seos Genfi konventsiooniga. Artiklis nõutakse, et liikmesriigid oleksid 20. aprilli 1929. aasta Genfi konventsiooni osalised.

Artikkel 12: Nõukogu raamotsuse 2000/383/JSK asendamine. Artiklis nähakse ette liikmesriikides sularaha võltsimise valdkonnas kehtivate sätete asendamine käesoleva direktiiviga.

Artikkel 13: Ülevõtmine. Artiklis nõutakse, et liikmesriigid võtaksid direktiivi üle 18 kuu jooksul pärast selle jõustumist. Liikmesriigid peavad edastama komisjonile käesoleva direktiivi reguleerimisalas nende poolt vastuvõetavate siseriiklike õigusnormide teksti, samuti tulevikus vastuvõetavad sätted. Liikmesriikidelt ei nõuta selgitavate dokumentide edastamist, sest direktiiv sisaldab piiratud hulka õiguslikke kohustusi ja on siseriiklikul tasandil seotud piiratud valdkonnaga.

Artiklid 14, 15 ja 16: sisaldavad täiendavaid sätteid komisjoni aruandluskohustuse, direktiivi läbivaatamise, jõustumise ja selle adressaatide kohta.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta Euroopa Liidu eelarvet.

²⁷ ELT L 328, 15.12.2009, lk 42.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

milles käsitletakse euro ja muude vääringute kriminaalõiguslikku kaitset võltsimise vastu ja millega asendatakse nõukogu raamotsus 2000/383/JSK

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 83 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles konsulteerinud Euroopa Keskpangaga,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²⁸,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Euro kui euroala riikide ühisraha on muutunud oluliseks teguriks liidu majanduses ja kodanike igapäevaelus. Liidu kui terviku huvides on võimalda võltsimisega seotud tegevuste vastu, mis seavad ohtu euro ehtsuse, ja nende eest karistada.
- (2) Raha võltsimisel on ühiskonnale märkimisväärne negatiivne mõju. Selle tagajärjel saavad kodanikud ja ettevõtjad kahju, mida neile ei hüvitata isegi juhul, kui nad on saanud võltsingud heauskselt. Äärmiselt oluline on tagada kodanike, ettevõtjate ja finantsasutuste usaldus pangatähtede ja müntide ehtsuse vastu.
- (3) Oluline on tagada, et tulemuslikud ja tõhusad kriminaalõiguslikud meetmed kaitseksid asjakohasel viisil eurot ja muid seaduslikus käibes vääringuid kõigis liikmesriikides.
- (4) Nõukogu 3. mai 1998. aasta määruses (EÜ) nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta²⁹ kohustatakse liikmesriike, kelle rahaühik on euro, tagama euro pangatähtede ja müntide järeletegemise ja võltsimise eest piisavad karistused.

²⁸ ELT C, ..., lk....

²⁹ EÜT L 139, 11.5.1998, lk 1.

- (5) Nõukogu 28. juuni 2001. aasta määrustes (EÜ) nr 1338/2001³⁰ ja 1339/2001³¹ sätestatakse euro võltsimise takistamiseks vajalikud meetmed, eelkõige meetmed võltsitud eurode ringlusest kõrvaldamiseks.
- (6) 20. aprillil 1929. aastal Genfis alla kirjutatud rahavõltsimise vastu võitlemise rahvusvahelises konventsioonis ja selle juurde kuulavas protokollis (edaspidi „Genfi konventsioon”)³² sätestatakse eeskirjad võltsimise ärahoidmiseks, selle eest süüdistuste esitamiseks ja karistamiseks. Eelkõige on selle eesmärk tagada, et sularaha võltsimise eest saaks määrata rangeid kriminaalkaristusi ja muid sanktsioone. Genfi konventsiooni osalised peavad kohaldama diskrimineerimatuse põhimõtet ka kõigi muude vääringute suhtes peale nende oma vääringu.
- (7) Käesoleva direktiivi eesmärk on täiendada Genfi konventsiooni sätteid ja lihtsustada selle kohaldamist liikmesriikides.
- (8) Käesolev direktiiv põhineb nõukogu raamotsusel 2000/383/JSK (võltsimisvastase kaitse tugevdamiseks kriminaal- ja muude karistuste abil seoses euro kasutuselevõtmisega)³³ ning ajakohastab seda. Käesolev direktiiv täiendab raamotsust lisasätetega karistuste tasemete, uurimisvahendite ning võltsingute analüüsi, kindlakstegemise ja tuvastamise kohta kohtumenetluse raames. Raamotsus tuleks käesoleva direktiivi vastuvõtmisel osalevate liikmesriikide suhtes asendada käesoleva direktiiviga.
- (9) Direktiiv peaks kaitsma kõiki seaduslikus käibes olevaid pangatähti ja münte, sõltumata sellest, kas need on valmistatud paberist, metallist või mingist muust materjalist.
- (10) Euro ja muude vääringute kaitse nõuab sularaha võltsimisega seotud kuritegude ühist määratlust ning ühiseid karistuse liike nii füüsilistele kui ka juriidilistele isikutele. Et tagada kooskõla Genfi konventsiooniga, tuleks käesoleva direktiiviga näha ette karistused samade süütegude eest nagu konventsioonigagi. Seepärast peaks pangatähtede ja müntide võltsimine ning levitamine olema kriminaalkuritegu. Nimetatud süütegude ettevalmistamine, näiteks võltsimiseks vajalike tööriistade ja komponentide valmistamine, peaks olema eraldi karistatav. Süütegude määratluste ühine eesmärk peaks olema võltsitud pangatähtede ja müntide ning võltsimiseks vajalike töövahendite ja tööriistade igasuguse käitlemise tõkestamine.
- (11) Seaduslike vahendite või volitatud trükikodade või rahapajade materjali väärkasutamist pangatähtede ja müntide valmistamiseks pettusliku kasutuse jaoks tuleks pidada samuti võltsimiseks. See hõlmab olukordi, kui riigi keskpank või rahapaja või muu volitatud ettevõtja valmistab Euroopa Keskpanga kinnitatud piirmäärast rohkem pangatähti või münte. See hõlmab ka olukordi, kui seadusliku trükikoja või rahapaja töötaja kuritarvitab vahendeid oma otstarbel. Nimetatud käitumine peaks olema karistatav kui võltsimine isegi juhul, kui ei ületata lubatud

³⁰ EÜT L 181, 4.7.2001, lk 6.

³¹ ELT L 181, 4.7.2001, lk 11.

³² Nr 2623, lk 372, Rahvasteliidu lepingute seeria 1931.

³³ EÜT L 140, 14.6.2000, lk 1.

koguseid, sest võltsingud ei oleks käibesselaskmise korral eristatavad seaduslikest pangatähtedest ja müntidest.

- (12) Käesolevas direktiivis sätestatud kaitse all peaksid olema ka need pangatähed ja mündid, mida Euroopa Keskpank või riigi keskpank ei ole veel ametlikult emiteerinud. Seega peaksid uute liikmesriiki tähistavate külgedega euromündid ja uued europangatähtede seeriad olema enne nende ametlikku käibelelaskmist kaitstud.
- (13) Kui see on asjakohane, peaks olema karistatav ka peamisele võltsimisega seotud süüteoole kihutamine, sellele kaasaaitamine ja süüteo katse, sealhulgas seaduslike vahendite või materjali väärkasutamine ning ringlusse laskmiseks mõeldud, kuid veel emiteerimata pangatähtede ja müntide võltsimine. Käesoleva direktiiviga ei nõuta, et liikmesriigid kuulutaksid karistatavaks katsed sooritada võltsimiseks vajaliku töövahendi või komponendiga seotud süüteod.
- (14) Võltsimisega seotud süütegude eest ettenähtud karistused peaksid olema tulemuslikud, proportsionaalsed ja tõkestava mõjuga kogu liidus.
- (15) Sularaha võltsimine on liikmesriikides traditsiooniliselt rangelt karistatav kuritegu. Selle põhjuseks on kõnealuse kuriteo raskus ja mõju kodanikele ja ettevõtjatele ning vajadus tagada liidu kodanike usaldus euro ja muude vääringute ehtsuse vastu. See kehtib eriti euro kohta, mis on euroala 330 miljoni elaniku ühisraha ja ühtlasi tähtsuselt teine rahvusvaheline vääring.
- (16) Seepärast peaksid liikmesriigid nägema ette teatavad minimaalsed karistuste liigid ja tasemed. Miinimumkaristuse mõiste on praegu kasutusel enamikus liikmesriikides. Järjekindel ja asjakohane oleks võtta see lähenemisviis kasutusele liidu tasandil.
- (17) Karistuste tasemed peaksid olema tulemuslikud ja tõkestavad, kuid need ei tohiks olla süütegu arvestades ebaproportsionaalselt kõrged. Seepärast peaks füüsilisele isikule määratav karistus olema sularaha võltsimise ja võltsitud sularaha levitamise rasketel juhtudel, kui tegemist on võltsitud pangatähtede ja müntide suurte koguste või eriti raskendavate asjaoludega, minimaalselt kuuekuune ja maksimaalselt vähemalt kaheksa-aastane vanglakaristus.
- (18) Kuuekuune miinimumkaristus aitab tagada, et õiguskaitseasutused ja kohtud peavad euro ja muude vääringute võltsimisega seotud süütegusid võrdselt prioriteetseteks, mis omakorda hõlbustab piiriülest koostööd. See aitab leevendada ka leebemate karistustega asukohariigi valimise ohtu. Peale selle võimaldab see anda õigusrikkujad, kellele on karistus määratud, Euroopa vahistamismääruse alusel üle teisele liikmesriigile nii, et vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme saab täitmisele pöörata.
- (19) Liikmesriikidel peaks olema võimalus määrata juhtudel, kui võltsitud pangatähtede ja müntide kogunimiväärtus on tühine või ei kaasne sellega erilist raskendavaid asjaolusid, lühikest vanglakaristust või jätta vanglakaristus määramata. See väärtuskünnis peaks olema juhtumite puhul, mis ei nõua vanglakaristust, väiksem kui 5 000 eurot ehk suurima euro pangatähe kümnekordne väärtus, ning juhtumite puhul, mis nõuavad lühemat kui kuuekuulist vanglakaristust, väiksem kui 10 000 eurot.

- (20) Käesoleva direktiiviga ei piirata liikmesriikide kriminaalõiguse üldeeskirjade ja üldpõhimõtete kohaldamist karistuste määramisel ja täideviimisel vastavalt iga üksikjuhtumi konkreetsetele asjaoludele.
- (21) Kuna usaldust pangatähtede ja müntide ehtsuse vastu võib kahjustada või ohustada ka juriidiliste isikute käitumine, peaksid juriidilised isikud vastutama nende nimel toime pandud kuritegude eest.
- (22) Sularaha võltsimise juhtude uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise edu tagamiseks peaks nimetatud süütegude uurimise ja nende eest süüdistuste esitamise eest vastutajatele olema kättesaadavad organiseeritud kuritegevuse ja muude raskete kuritegevuse vastases võitluses kasutatavad uurimisvahendid. Selliste vahendite hulka kuuluvad näiteks telefonikõnede pealtkuulamine ja kirjavahetusega tutvumine, varjatud jälgimine (sealhulgas elektrooniline jälgimine), pangakontode jälgimine ja muu finantsuurimine, võttes muu hulgas arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ning uuritavate süütegude laadi ja raskust.
- (23) Liikmesriigid peaksid kehtestama oma jurisdiktsiooni nende territooriumil toimepandud ja nende kodanike poolt toimepandud süütegude korral kooskõlas Genfi konventsiooni ja muude liidu kriminaalõigusaktide kohtualluvust käsitlevate sätetega. Euro väljapaistev roll Euroopa Liidu majanduses ja ühiskonnas ning oht eurole kui ülemaailmse tähtsusega vääringule nõuavad täiendavaid meetmeid euro kaitsmiseks. Seepärast peaksid kõik liikmesriigid, kelle vääring on euro, rakendama väljaspool Euroopa Liitu toimepandud süütegude puhul universaalset kohtualluvust, kui teo toimepanija asub nende territooriumil või süüteoga seotud võltsitud eurosid avastatakse kõnealuses liikmesriigis. Liikmesriigid peaksid universaalse kohtualluvuse kasutamisel järgima proportsionaalsuse põhimõtet, eelkõige seoses kolmandate riikide poolt sama tegevuse suhtes tehtud kohtuotsustega.
- (24) Võltsimine on sageli seotud samaaegselt mitme liikmesriigiga, näiteks kui raha võltsitakse ühes liikmesriigis, kuid levitatakse ühes või mitmes muus liikmesriigis. Liikmesriigid peaksid, kooskõlas nõukogu 30. novembri 2009. aasta raamotsuses 2009/948/JSK (kohtualluvuskonfliktide vältimise ja lahendamise kohta kriminaalmenetluses)³⁴ sätestatud mehhanismidega, koondama kriminaalmenetluse, sealhulgas süüdistuste esitamise selliste piiriüleste juhtumite puhul ühte liikmesriiki, välja arvatud juhul kui see ei ole asjakohane. Seda eriti juhul, kui kõnealune koondamine võib lihtsustada uurimistoiminguid, nagu tõendite võetust, või võimaldab kohtul võtta ühes süüdimõistvas otsuses arvesse süüteo kogu ulatust. Vastavalt nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsusele 2002/187/JSK, millega moodustatakse Eurojust, et tugevdada võitlust raskete kuritegude vastu,³⁵ tuleb Eurojusti liikmesriigi liiget teavitada kõigist juhtumitest, mille puhul on tekkinud või võib tekkida kohtualluvuse konflikt.
- (25) Euro puhul on võltsitud pangatähtede ja müntide tuvastamine keskendatud siseriiklikesse analüüsikeskustesse ja siseriiklikesse müntide analüüsi keskustesse, mis on määratud või asutatud kooskõlas määrusega (EÜ) nr 1338/2001. Võltsitud pangatähtede ja müntide analüüs, kindlakstegemine ja tuvastamine peaks olema

³⁴ ELT L 328, 15.12.2009, lk 42-47.

³⁵ EÜT L 63, 6.3.2002, lk 1.

võimalik ka kohtumenetluse käigus, et vältida ja peatada seda liiki võltsingute edasine käibimine, järgides nõuetekohaselt õiglase ja tulemusliku kohtumõistmise põhimõtet. Kohtuasutused peaksid üldjuhul lubama võltsingute füüsilist edastamist siseriiklikesse analüüsikeskustesse ja siseriiklikesse müntide analüüsi keskustesse. Teatavate asjaolude korral, näiteks juhul, kui kriminaalmenetluse tõenditeks on vaid mõned võltsitud pangatähed või mündid või kui füüsilise edastamise korral on tõendite (näiteks sõrmejälgede) hävimise oht, peaks kohtuasutustel olema võimalus otsustada ise pangatähtedele ja müntidele juurdepääsu andmise üle.

- (26) Käesolevas direktiivis austatakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhiõigusi ja põhimõtteid, eelkõige õigust vabadusele ja turvalisusele, õigust era- ja pereelu kaitsele, kutsevabadust ja õigust teha tööd, ettevõtlusvabadust, õigust omandile, õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja õiglasele kohtulikule arutamisele, süütuse presumptsiooni ja kaitseõigust, kuritegude ja karistuste seaduslikkuse ja proportsionaalsuse põhimõtet ning mitmekordse kohtumõistmise ja karistamise keeldu. Käesoleva direktiivi eesmärk on tagada nimetatud õiguste ja põhimõtete täielik austamine ja sellest tuleb lähtuda ka käesoleva direktiivi rakendamisel.
- (27) Kuna liikmesriigid ei suuda käesoleva direktiivi eesmärki piisavalt saavutada ning see on oma ulatuse ja mõju tõttu paremini saavutatav liidu tasandil, võib liit vastu võtta käesolevas direktiivis sätestatud meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (28) [Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artikli 3 kohaselt on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel.

JA/VÕI

- (29) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklite 1 ja 2 kohaselt, ja ilma et see piiraks kõnealuse protokolli artikli 4 kohaldamist, ei osale kõnealused liikmesriigid käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldatav.]
- (30) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Reguleerimisese

Käesoleva direktiiviga kehtestatakse kuritegude ja karistuste määratlemise miinimumnõuded euro ja muude vääringute võltsimise valdkonnas. Samuti kehtestatakse selles ühissätted

nimetatud valdkonna kuritegude vastase võitluse tugevdamiseks ja nende uurimise parandamiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- (a) „sularaha” – seaduslikus käibes olevad pangatähed ja mündid, k.a euro pangatähed ja mündid, mis on seaduslikus käibes vastavalt määrusele (EÜ) nr 974/98;
- (b) „juriidiline isik” – mis tahes üksus, millel on kohaldatava õiguse alusel juriidilise isiku staatus, välja arvatud riigid või avalik-õiguslikud asutused, kes teostavad riigivõimu, ning avalik-õiguslikud rahvusvahelised organisatsioonid;
- (c) „Genfi konventsioon” – 20. aprillil 1929. aastal Genfis allakirjutatud rahvusvaheline rahavõltsimise vastu võitlemise konventsioon ja selle protokoll.

Artikkel 3

Õigusrikkumised

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada järgmiste tahtlike tegude karistatavus kuriteona:
 - (a) pettuslik sularaha valmistamine või muutmise mis tahes vahenditega;
 - (b) võltsitud sularaha pettuslik käibelelaskmine;
 - (c) võltsitud sularaha importimine, eksportimine, transport, saamine või hankimine eesmärgiga lasta see käibele, olles teadlik, et see on võltsitud;
 - (d) järgmiste vahendite pettuslik valmistamine, saamine, hankimine või omamine:
 - i) töövahendid, esemed, arvutiprogrammid ja muud sularaha võltsimiseks või moonutamiseks mõeldud vahendid või
 - ii) hologrammid või muud sularaha elemendid, mille eesmärk on kaitsta raha võltsimise eest.
2. Lõikes 1 osutatud tegevus hõlmab ka pangatähtede või müntide valmistamist või valmistada laskmist, kasutades seaduslikke vahendeid või materjale ja rikkudes õigusi või tingimusi, mille alusel pädevad asutused võivad pangatähti või münte emiteerida.
3. Lõikes 1 osutatud tegevus hõlmab ka tegevust pangatähtede ja müntide suhtes, mis ei ole veel emiteeritud, kuid on mõeldud käibesselaskmiseks ja on seaduslikud maksevahendid.

Artikkel 4

Süüteoale kihutamine ja kaasaaitamine ning süüteokatse

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artiklis 3 osutatud süütegude toimepanemisele kihutamise ja kaasaaitamise karistatavus kriminaalkuriteona.
2. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada artikli 3 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud süüteo toimepanemise katsete karistatavus kriminaalkuriteona.

Artikkel 5

Karistused

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et artiklites 3 ja 4 osutatud tegevuse eest karistatakse tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate kriminaalkaristustega, sealhulgas trahvid ja vanglakaristus.
2. Artikli 3 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud süütegude eest, mis on seotud pangatähtede ja müntidega kogunimiväärtuses alla 5 000 euro ja juhul, kui eriti rasked asjaolud puuduvad, võivad liikmesriigid näha ette muu karistuse kui vanglakaristus.
3. Artikli 3 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud süüteod, mis on seotud pangatähtede ja müntidega kogunimiväärtuses vähemalt 5 000 eurot, on karistatavad vähemalt kaheksa aasta pikkuse maksimaalse vanglakaristusega.
4. Artikli 3 lõike 1 punktides a, b ja c osutatud süüteod, mis on seotud pangatähtede ja müntidega kogunimiväärtuses vähemalt 10 000 eurot või eriti raskendavate asjaoludega, on karistatavad:
 - (a) miinimumkaristusega vähemalt kuus kuud vangistust;
 - (b) maksimumkaristusega vähemalt kaheksa aastat vangistust.

Artikkel 6

Juriidiliste isikute vastutus

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilist isikut saab vastutusele võtta artiklites 3 ja 4 osutatud süütegude eest, mille on tema kasuks toime pannud eraisikuna või juriidilise isiku organi liikmena tegutsenud isik, kes on juriidilise isiku juures juhtival kohal, ühel järgmistest alustest:
 - (a) õigus esindada juriidilist isikut või
 - (b) õigus teha otsuseid juriidilise isiku nimel või
 - (c) õigus kontrollida juriidilist isikut.

2. Liikmesriigid tagavad, et juriidilist isikut saab vastutusele võtta juhul, kui lõikes 1 osutatud isiku järelevalve või kontrolli puudumise tõttu on kõnealuse juriidilise isiku alluvuses oleval isikul osutunud võimalikuks tema kasuks toime panna mõni artiklites 3 ja 4 osutatud süütegu.
3. Juriidilise isiku vastutus vastavalt lõigetele 1 ja 2 ei välista kriminaalmenetlust füüsiliste isikute suhtes, kes on osalenud artiklites 3 ja 4 osutatud tegude toimepanemises täideviija, kihutaja või kaasaaitajana.

Artikkel 7

Juriidilistele isikutele ettenähtud sanktsioonid

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et juriidilistele isikutele, keda peetakse vastutavaks artikli 6 alusel, määratakse tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused, mis hõlmavad rahalisi karistusi või trahve ja võivad hõlmata muid meetmeid, näiteks:

- (a) riiklike hüvitiste või abi saamise õigusest ilmajätmine;
- (b) ajutine või alaline ettevõtluskeeld;
- (c) kohtuliku järelevalve alla võtmine;
- (d) sundlõpetamine;
- (e) süüteo toimepanekuks kasutatud üksuste ajutine või lõplik sulgemine.

Artikkel 8

Jurisdiktsioon

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kehtestada oma jurisdiktsioon artiklites 3 ja 4 nimetatud kuritegude üle, kui:
 - (a) kuritegu on tervikuna või osaliselt toime pandud tema territooriumil või
 - (b) teo toimepanija on asjaomase liikmesriigi kodanik.
2. Iga liikmesriik, kelle vääringuks on euro, võtab vajalikud meetmed oma jurisdiktsiooni kehtestamiseks väljaspool Euroopa Liitu toime pandud, artiklis 3 ja 4 osutatud süütegude suhtes, vähemalt siis, kui need on seotud euroga ja kui:
 - (a) teo toimepanija asub asjaomase liikmesriigi territooriumil või
 - (b) asjaomases liikmesriigis on avastatud süüteoga seotud võltsitud pangatähti või münte.

Iga liikmesriik võtab süüdistuse esitamiseks nimetatud süütegudes vajalikud meetmed tagamaks, et tema jurisdiktsioon ei sõltu tingimusest, kas süütegu loetakse selle toimepaneku kohas kuriteoks.

3. Kui see on asjakohane, keskendavad liikmesriigid kriminaalmenetluse ühte liikmesriiki.

Artikkel 9

Uurimisvahendid

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et isikutele, üksustele või talitustele, kelle ülesanne on artiklites 3–4 osutatud kuritegude uurimine või nende eest süüdistuse esitamine, on kättesaadavad organiseeritud kuritegevuse või teiste raskete kuritegevuse juhtumite puhul kasutatavad tõhusad uurimisvahendid.

Artikkel 10

Kohustus edastada võltsitud euro pangatähed ja mündid analüüsiks ja võltsingute tuvastamiseks

1. Liikmesriigid tagavad, et kohtuasutused võimaldavad võltsitud euro pangatähtede ja müntide kontrollimist analüüsi ning täiendavate võltsingute kindlakstegemise ja tuvastamise eesmärgil. Selleks edastavad kohtuasutused vajalikud näidised igast võltsimiskahtlusega pangatähe liigist siseriiklikule analüüsikeskusele ja igast võltsimiskahtlusega mündi liigist siseriiklikule müntide analüüsi keskusele viivitamatult.
2. Kui vajalikke näidiseid võltsimiskahtlusega pangatähtedest ja müntidest ei ole võimalik edastada, sest selleks, et tagada õiglane ja tulemuslik kohtuprotsess ning kahtlusaluse õigus kaitsele, on neid vaja hoida kriminaalmenetluse asitõenditena, antakse siseriiklikule analüüsikeskusele ja siseriiklikule müntide analüüsi keskusele neile viivitamatult juurdepääs.

Artikkel 11

Seos Genfi konventsiooniga

Liikmesriigid ühinevad Genfi konventsiooniga või jäävad selle liikmeteks.

Artikkel 12

Nõukogu raamotsuse 2000/383/JSK asendamine

Nõukogu raamotsus 2000/383/JSK asendatakse käesoleva direktiivi vastuvõtmises osalevate liikmesriikide suhtes, ilma et see piiraks kõnealuste liikmesriikide kohustusi, mis on seotud raamotsuse ülevõtmise tähtaegadega.

Käesoleva direktiivi vastuvõtmises osalevate liikmesriikide osas tõlgendatakse viiteid nõukogu raamotsusele 2000/383/JSK ka viidetena käesolevale direktiivile.

Artikkel 13

Liikmesriigi õigusesse ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [18 kuud pärast käesoleva direktiivi jõustumist]. Nad edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetud põhiliste õigus- ja haldusnormide teksti.

Artikkel 14

Komisjoni aruanne ja läbivaatamine

Komisjon esitab [5 aasta möödumisel direktiivi jõustumisest] Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta. Aruandes hinnatakse, millises ulatuses on liikmesriigid võtnud käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikke meetmeid. Aruandele lisatakse vajaduse korral seadusandlik ettepanek.

Artikkel 15

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub [kahekümnenadal] päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 16

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Strasbourgis,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja